

ΑΝΑΡΧΙΚΕΣ
ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΕΣ

η αυτόνομη
πολιτικο-στρατιωτική
παρουσία

του επαναστατικού κινήματος
στην αντίσταση,
ο Νέστωρ Μάχνο και
η πλατφορμιστική πρόταση

συνεισφορές στην συζήτηση για την
αφορμαλιστική εξεγερσιακή

αναρχική τάση

PRESENZA POLITICO-MILITARE

Η αυτόνομη πολιτικο-στρατιωτική παρουσία του επαναστατικού κινήματος στην αντίσταση, ο Νέστωρ Μάγχο και η πλατφορμιστική πρόταση

του Νίκου Νικάνορα

Δράττω της ευκαιρίας της δημοσιοποίησης (Athens intymedia,22/4/2022), μέσα από την φυλακή στην οποία βρίσκεται αυτή τη στιγμή, του μακροσκελούς κειμένου του συντρόφου Δημήτρη Χατζηβασιλειάδη με τίτλο: « Όταν ο Μάγχο καθάρισε τον Πετλιούρα», πάνω στη βάση ότι συμφωνώ απόλυτα σχεδόν με όλες τις διαπιστώσεις του, αναφορικά με τα προβλήματα που προκύπτουν από μια πρώτη αλλά αρκετά εμπειριστατωμένη αναλυτική προσέγγιση, αφενός της ουκρανικής κατάστασης επί του πεδίου και αφετέρου των προβληματικών θέσεων του μεγαλύτερου μέρους του σημερινού διεθνούς αναρχικού κινήματος, με ιδιαίτερη έμφαση σε αυτό το ουκρανικό.

Υπενθυμίζω άλλωστε ότι δύο ημέρες πριν, δημοσιεύτηκε στον ίδιο αυτό ιστότοπο ένα δικό μας κείμενο, λιγότερο εκτενές, αλλά κατά την άποψή μου, περισσότερο συνθετικό, υπό μια συγκεκριμένη έννοια, με τίτλο: « Οι πόλεμοι και οι αναρχικοί», και υπογραφή: Διεθνιστική αναρχική ομάδα, το οποίο από πολλές πλευρές τείνει να καταλήξει σε παρόμοιες διαπιστώσεις και συμπεράσματα με αυτά του συντρόφου Χατζηβασιλειάδη.

Ο κοινός στόχος όλων των αναρχικών (αυτών που αναλαμβάνουν την ατομική ευθύνη να αυτοαποκαλούνται με αυτό το όνομα) θα πρέπει, κατά την άποψη μου, και δεδομένων των συνθηκών, να είναι, αν μη τι άλλο, τουλάχιστο, να προσπαθήσουν με ειλικρίνεια και σαφήνεια, αυτή τη φορά, να επεκτείνουν και να διευρύνουν έναν ουσιαστικό διάλογο μεταξύ τους, αναφορικά με όλα αυτά τα ζητήματα που τώρα εμφανίζονται χωρίς πλέον τις παρωπίδες του παρελθόντος μπροστά μας, διότι η ίδια η αμειλικτη πραγματικότητα που τα μετέφερε εδώ και δεκαετίες μέσα της, τα ξέρασε αναπότρεπτα στην επιφάνεια, όντας επίσης σίγουρο ότι και πολλοί από εμάς, ενσυνείδητα ή ασυνείδητα, συνηθίζαμε μέχρι σήμερα να τα κρύβουμε κάτω από το χαλί.

Βεβαίως, το προαναφερόμενο κείμενο του συντρόφου, παρότι το δηλώνω εκ προοιμίου, θα είχα σοβαρές ενστάσεις να προβάλλω αναφορικά με άλλα συγκεκριμένα επίσης ζητήματα τα οποία θίγει, αξίζει, όπως και πιθανά άλλα κείμενα από πλευράς άλλων συντρόφων και συντροφισσών, μιας ιδιαίτερης προσοχής και συλλογισμού από πλευράς μας, για τον πολύ συγκεκριμένο λόγο ότι θίγει σχεδόν όλα τα σημαντικά ζητήματα τα οποία σήμερα είμαστε υποχρεωμένοι πλέον να λάβουμε πολύ σοβαρά υπόψη μας, σε περίπτωση φυσικά που συνεχίζει να μας ενδιαφέρει η επαναστατική κοινωνική διαδρομή των αναρχικών ιδεών.

Από αυτήν τη άποψη, προτείνω επίσης το συγκεκριμένο κείμενο να μεταφραστεί σε μια τουλάχιστο περισσότερο διαδεδομένη (από την ελληνική) σημερινή ευρωπαϊκή γλώσσα, με στόχο (ως μέθοδος) να γνωστοποιηθεί στο εσωτερικό του διεθνούς αναρχικού κινήματος και άρα να τύχει της κατάλληλης προσοχής και αξιοποίησης.

Η βασική αδυναμία, κατά την άποψή μου, του προαναφερόμενου πολύ αξιόλογου κειμένου, συνίσταται στο γεγονός ότι η οργανωτική πρόταση της πλατφόρμας (σύμφωνα με το μοντέλο του Π. Άρσινοφ) που προτείνεται ως το καταλληλότερο οργανωτικό σχήμα για μια «αποτελεσματική» αναρχική δράση στο ύψος των τωρινών περιστάσεων (ποιος λογικός αναρχικός επαναστάτης θα μπορούσε να διαφωνήσει πάνω σε αυτό;), πέρα φυσικά του γεγονότος ότι διατρέχει τον κίνδυνο να αναπαράγει ξεπερασμένες πολεμικές πάνω σε μια πρόταση που στον καιρό της-πριν από ένα αιώνα-είχε αξιολογηθεί επιεικώς, ως συγκεντρωτική και στα όρια του κομματικού χαρακτήρα (πράγμα τουλάχιστο αντιφατικό για μια αναρχική οργανωτική πρόταση) από πλευράς του μεγαλύτερου μέρους του διεθνούς αναρχικού κινήματος της εποχής εκείνης, επιπλέον και σύμφωνα πάντα με την άποψη μου, η πρόταση της πλατφόρμας, από πλευράς του συντρόφου Χατζηβασιλειάδη, δεν προκύπτει ως λογική συνέπεια των προαναφερόμενων πολύ σημαντικών διαπιστώσεων και αναλυτικών αποσαφηνίσεων από πλευράς του μέσα σε όλο το κείμενο του.

Είναι γνωστό στους πάντες, άλλωστε, ότι οι δικές μου οργανωτικές θέσεις επάνω στα ζητήματα επαναστατικού κοινωνικού χαρακτήρα, υπήρξαν ανέκαθεν οι αφορμαλιστικές (αν και συνεχίζω να αμφιβάλλω σοβαρά για το κατά πόσο αυτές οι θέσεις έγιναν με το σωστό τρόπο αντιληπτές, τουλάχιστο στο εσωτερικό του ελληνικού αναρχικού κινήματος).

Δεν θέλησα και εξακολουθώ ειλικρινά να μην θέλω να πείσω απολύτως κανένα για την βασιμότητα ή όχι αυτών μου των θέσεων. Είμαστε αναρχικοί και κατά συνέπεια είμαστε αρκετά ώριμοι για να αποφασίσουμε ποιος είναι πάντα ο καλύτερος τρόπος για να δώσουμε σάρκα και οστά στις ιδέες μας. Και εδώ βρίσκεται και το πρώτο και αναμφισβήτητο στοιχείο της συμφωνίας μου με τον σύντροφο Χατζηβασιλειάδη: ο μοναδικός τρόπος για να πάρουν σάρκα και οστά οι αναρχικές ιδέες ήταν και θα είναι πάντα ο επαναστατικός.

Ο αναρχισμός, κατά την άποψή μου, δεν ήταν ποτέ μια θεωρία, πόσο μάλλον μια ιδεολογία (όρος που στην σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία εισήχθη από τον Ναπολέοντα Βοναπάρτη) αλλά ένα λαϊκό πραγματικό κίνημα ανατρεπτικών κοινωνικών ιδεών. Το γεγονός αυτό το γνωρίζουμε με αρκετά μεγάλη σαφήνεια πλέον, μέσα στη σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία, τουλάχιστο από την εποχή της δράσης της Α' Διεθνούς των εργαζομένων. Αυτό το πράγμα σημαίνει ότι, στο βαθμό που οι άκρως αντιφατικές συνθήκες της ταξικής σύγκρουσης το επιτρέπουν, αυτό το πραγματικό κίνημα των ανατρεπτικών ιδεών ενισχυμένο και σε ποσοτικό επίπεδο στο μέγιστο δυνατό βαθμό μαζικότητας, δρα και παράγει τις εξεγέρσεις και τις επαναστάσεις.

Σε αντίθετη περίπτωση, μέσα σε συνθήκες παρατεταμένης μειοψηφικής δράσης (με τη στενή έννοια) εκτός των άλλων κινδύνων, διατρέχει επίσης και αυτόν της ιδεολογικοποίησης (η ψευδής συνείδηση σύμφωνα με τον Μαρξ). Η ιδεολογικοποίηση (μέσα και έξω) είναι μια ασθένεια πνευματικής διάβρωσης του επαναστατικού πνεύματος του αναρχικού κινήματος την οποία αντανακλούν οι συνολικότερες συνθήκες της ταξικής σύγκρουσης που έχει καταφέρει, σε βάρος μας, να επιβάλει ο αντίπαλος. Κάποιοι κοινωνιολόγοι έκαναν και λόγο για την επικράτηση, σε ευρύτερο κοινωνικό επίπεδο, της αποκαλούμενης «κυρίαρχης ιδεολογίας».

Και τι διαφορετικό πράγμα είναι άλλωστε οι σημερινές θέσεις πολλών αναρχικών, για παράδειγμα στην Ουκρανία αλλά και αλλού, από τη στιγμή που σε ονομαστικό μεν επίπεδο-όπως λένε και οι οικονομολόγοι-αποκαλούνται αναρχικοί, σε πραγματικό δε, συντάσσονται με την πλευρά του κράτους, στρατεύονται στις οργανώσεις του και εξοπλίζονται φυσικά από αυτό;

Ένας από τους κύριους άξονες της ανάλυσης του υπό συζήτηση κειμένου εστιάζει ακριβώς επάνω σε αυτό το αντιφατικό μεν, αλλά καθόλου παράξενο γεγονός, αν προσεγγιστεί φυσικά υπό το πρίσμα της έννοιας της ιδεολογικοποίησης.

Αυτά τα πράγματα ακριβώς συμβαίνουν και στις καλύτερες οικογένειες αλλά και στους ίδιους τους αναρχικούς, ενώ, σύμφωνα με την κοινωνική μας επαναστατική συνείδηση, δεν θα έπρεπε να είναι έτσι.

Το ζητούμενο, μεταξύ άλλων, τόσο για εμένα όσο και για τον σύντροφο Χατζηβασιλειάδη είναι όπως πολύ σωστά διατυπώνεται από πλευράς του: *η αυτόνομη πολιτικο-στρατιωτική παρουσία του επαναστατικού (αναρχικού) κινήματος στη αντίσταση*. Αφήνω, για συγκεκριμένους λόγους, για την ώρα στην άκρη την πλατφορμιστική του πρόταση η οποία συνδέεται, κατά την άποψη του, με την έντονη αγωνία «της ήττας λόγω της απουσίας ενιαίας επαναστατικής οργάνωσης».

Το έχω διευκρινίσει, άλλωστε, με κάθε δυνατή ευκαιρία κατά το παρελθόν.

Το μοναδικό ενιαίο πράγμα που, κατά την άποψή μου, είναι ικανό να συντονίσει όλους τους επαναστάτες αναρχικούς, είναι η ίδια η αναρχική μέθοδος,

δηλαδή αυτή της επίθεσης, με κάθε δυνατό μέσο ενάντια στο κράτος και στο κεφάλαιο.

Είναι πλέον επαρκώς ιστορικά αποδεδειγμένο ότι όποιος αναρχικός, άτομο ή οργάνωση, μετατοπίστηκε (για οποιοδήποτε λόγο) από το άμεσο επιθετικό πεδίο της δράσης, πέρασε μονομιάς στο αντίπαλο στρατόπεδο της αντίδρασης, της προοδευτικής του αφομοίωσης από τον αντίπαλο, όχι της κοινωνικής επανάστασης. Πέρα λοιπόν από νόμος της φυσικής είναι και νόμος της ιστορίας.

Υπό αυτό το πρίσμα, το ζήτημα της οργάνωσης, αρκετές φορές- έχει αποδειχθεί επίσης ιστορικά και στην περίπτωση της πρότασης της πλατφόρμας του Αρσινοφ- αποτελεί ένα ψευδές δίλημμα.

Η ιστορική εμπειρία του κινήματος μας έχει επίσης καταστήσει πασιφανές ότι για αναρχική οργάνωση -σε αντιπαράθεση με τις εξουσιαστικές μορφές του κράτους και του κεφάλαιου- νοείται η πλέον αποκεντρωμένη, μη συγκεντρωτική, αυτόνομη σε όλα τα αναγκαία κοινωνικά επίπεδα μορφή οργάνωσης, όχι μονάχα για να καταστεί εφικτή η κοινωνική εξέγερση και η ίδια η επανάσταση, αλλά και για να μπορέσει να λειτουργήσει στην πράξη η ίδια η μετα-επαναστατική κοινωνία. Αυτό ακριβώς το ζήτημα ήταν και το βασικό περιεχόμενο της διαμάχης μεταξύ του Μπακούνιν και του Μαρξ (το οργανωτικό ζήτημα) μέσα στην πρώτη Διεθνή των εργαζομένων.

Ο Μπακούνιν και οι σύντροφοι του, εκ των πραγμάτων, όπως πλέον παραδέχονται και πολλοί επαναστάτες μαρξιστές σήμερα, είχε δίκιο και δεν ανησυχούσε καθόλου άδικα.

Αυτό ακριβώς το πράγμα απέδειξε επίσης αργότερα και στην πράξη, η ίδια η εποποιΐα του Μαχνοβίτικου κοινωνικού επαναστατικού κινήματος (1917-1921) στην Ουκρανία και του ένοπλου χεριού του, του Μαχνοβίτικου εξεγερσιακού στρατού.

Οι ιστορικές αναδρομές είναι πάντοτε καλές και χρήσιμες, με την προϋπόθεση φυσικά να γίνονται με μέτρο, και το μέτρο στην προκειμένη περίπτωση είναι ο σημερινός επαναστατικός μας στόχος. Έχει κυλίσει βέβαια πολύ νερό από τότε μέσα στο μύλο της διαδρομής των κοινωνικών επαναστατικών κινήματων παγκοσμίως. Αρκετά εύστοχα λοιπόν, ο σύντροφος Χατζηβασιλειάδης και για χάρη επαναστατικής σαφήνειας, εστιάζοντας τελικά σε αυτό που είναι εφικτό σήμερα, αξιολογεί ότι, ...[«Η κοινωνική δημοκρατία των ένοπλων κομμούνων, την οποία έσπειρε το Κουρδικό Κίνημα Ελευθερίας (και έχει ριζικές αντιθέσεις με την αστική σοσιαλδημοκρατία) εκπηγάει από την πίστη στις κοινωνικές δυνάμεις. Η θέση της Οργάνωσης Επαναστατικής Αυτοάμυνας για την εφικτότητα της κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης εδώ και τώρα, είναι εμπνευσμένη από το ζωντανό παράδειγμα της Δημοκρατικής Αυτονομίας κι επίσης από την ιστορική εμπειρία της ραγδαίας εξάπλωσης της κοινωνικής επανάστασης στον ουκρανικό χώρο έναν αιώνα πριν, με την καταλυτική δράση του αναρχικού αντάρτικου. Αντιθέτως, εκείνοι που διαπιστώνουν ότι «οι

αναρχικοί δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους στην Ουκρανία ή αλλού για να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στην εισβολή του καθεστώτος Πούτιν», δεν έχουν διανοηθεί τη σαρωτική δυναμική της επαναστατημένης κοινωνίας]...

Αυτές, κατά την άποψη μου, είναι λέξεις και φράσεις οι οποίες μπορούν να διατυπωθούν σήμερα μονάχα από άτομα με επαυξημένη κοινωνική και επαναστατική αναρχική συνείδηση που δυστυχώς, εξαιτίας της σαρωτικής επέλασης των αντίπαλων δυνάμεων του κράτους-κεφάλαιου σε παγκόσμιο επίπεδο, όπως προανέφερα, με ιδιαίτερη έμφαση κατά τη διάρκεια των τελευταίων πενήντα χρόνων, είναι πλέον «μετρημένα στα δάχτυλα». Τουλάχιστον μέσα στον ευρύτερο θεωρούμενο γεωγραφικό χώρο της αγαπημένης «μας» Ευρώπης.

Στην περίπτωση όμως που θα παραμέναμε-όπως οι περισσότεροι εξακολουθούν σήμερα-σε μια αυστηρά ποσοτική θεώρηση αξιολόγησης των προαναφερόμενων κοινωνικών συνθηκών και μάλιστα υπό την κυρίαρχη άποψη της «αποτελεσματικότητας»-λούμπα μέσα στην οποία δεν απέφυγαν να πέσουν κατά το παρελθόν ουκ ολίγοι επαναστάτες αναρχικοί και αναρχικά κινήματα τότε θα έπρεπε να προσυπογράψουμε-όπως π.χ. η συντριπτική πλειοψηφία των μαρξιστών σήμερα την οριστική ήττα των επαναστατικών ιδεών και δη των αναρχικών.

Το θέμα είναι ότι η αναρχική δυναμική, δηλαδή η αναρχική υλιστική μέθοδος, ιστορικά θεμελιώθηκε και εξακολουθεί να θεμελιώνεται στην ίδια την δυναμική της επαναστατημένης κοινωνίας. Αυτό σημαίνει ότι είναι κατά κύριο λόγο ποιοτικού χαρακτήρα και δευτερευόντως ποσοτικού.

Με διαφορετικά λόγια, η αναρχική επανάσταση, αν ποτέ γίνει και επικρατήσει, θα γίνει με την ενεργή συμμετοχή της συντριπτικής πλειοψηφίας της δεδομένης κοινωνίας. Δεν μπορεί να συμβεί διαφορετικά. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, εξακολουθούμε σήμερα να μετράμε τις ήττες μας-που δεν είναι μονάχα δικές μας, αλλά ολόκληρης της καταπιεσμένης κοινωνίας- διότι σε περίπτωση που, ως αναρχική επαναστατική μειοψηφία, θα νικούσαμε υπό διαφορετικές συνθήκες-όπως «νίκησαν» δηλαδή οι μαρξιστές κατά το παρελθόν- θα επιβάλλαμε με τη σειρά μας τις δικές μας ιδέες, και άρα την δική μας εξουσία, επάνω στην υπόλοιπη κοινωνία, στο όνομα φυσικά της «επαναστατικής» μας αρετής και όχι του βίτσιου της σημερινής άρχουσας ελίτ της αστικής τάξης. Αυτή θα ήταν η πραγματική διαφορά.

Ούτε στα χειρότερα όνειρά μας δεν θα μπορούσαμε, ως αναρχικοί, να αποδεχθούμε μια παρόμοια κατάσταση!

Για αυτόν ακριβώς τον πολύ απλό λόγο, η αναρχική επανάσταση, εξακολουθεί να παραμένει σήμερα το κεφαλαιώδες κοινωνικό στοίχημα των καιρών μας, ιδιαίτερα-όπως έχει ήδη επισημανθεί-υπό το φως της αναζωπύρωσης των εθνικισμών και της μετανθρωπικής εξέλιξης της παραγωγικής διαδικασίας και κατά συνέπεια της ανθρωπότητας, σε παγκόσμιο επίπεδο.

Σταματώ λοιπόν, για την ώρα, εδώ, αφενός για λόγους οικονομίας της συζήτησης και αφετέρου για να μην κουράσω περαιτέρω τον αναγνώστη.

Το βασικό ζητούμενο, κατά την άποψη μου και όπως προανέφερα, είναι αυτή τη στιγμή να καταστεί εφικτό να επεκταθεί και να διευρυνθεί ένας διεθνής ουσιαστικός διάλογος μεταξύ μας αναφορικά με όλα αυτά τα κρίσιμα ζητήματα. Κάλιο αργά παρά ποτέ!

Ανακεφαλαιώνοντας, προτείνω την ανάγνωση, τη μετάφραση και την διάδοση του υπό συζήτηση κειμένου καθώς (όσο αφορά κείμενα στην ελληνική γλώσσα) και δύο(2) άλλων που έπεσαν στην αντίληψή μου και τα θεωρώ αξιόλογα προς την ίδια κατεύθυνση.

Το πρώτο με τίτλο: «Συμπεράσματα από την κρίση στην Ουκρανία και την Ρωσική εισβολή», υπογραφή: Δήμητρ@, (Athens indymedia, 12/3/2022) και το δεύτερο με τίτλο: «Οι πόλεμοι και οι αναρχικοί» (Athens indymedia, 20/4/2022), υπογραφή: Διεθνιστική αναρχική ομάδα. Αυτό το τελευταίο κείμενο δημοσιεύτηκε, όπως προανέφερα, από δικής μας πλευράς και συνιστώ ιδιαίτερα την ανάγνωση του επιμέρους κειμένου του συντρόφου Κ. Καβαλέρι, διότι, πέραν των άλλων στοιχείων, εμπεριέχει μια αναδρομή στα γεγονότα της τελευταίας τριακονταετίας, με συγκεκριμένη αναφορά στην αναρχική οργάνωση, γεγονότα που κατά την άποψή μου πάντα, δεν θα πρέπει να λησμονούμε μονάχα για το λόγο ότι ίσως οι περισσότεροι από εμάς δεν απέδειξαν ότι ήταν έγκαιρα ικανοί να αντιληφθούν τη σημασία τους.

Νίκος Νικάνορας

Υ.Γ. Θωρώ επίσης ότι έγινε ήδη επαρκώς αντιληπτός ο λόγος που με τη σειρά μου εμπλέκω την προσωπικότητα του Νέστορα Μάχνο στο ζήτημα της αναρχικής οργάνωσης και της επακόλουθης, ιστορικά, πρότασης της πλατφόρμας, από πλευράς του Άρσινοφ. Σε κάθε περίπτωση, αν αυτό δεν συνέβη, στο συγκεκριμένο ζήτημα, επιφυλάσσομαι να απαντήσω με τον κατάλληλο τρόπο.

πηγή: <https://corrispondenzeanarchiche.wordpress.com/2022/06/03/la-presenza-politico-militare-autonomadel-movimento-rivoluzionario-nella-resistenza/>

πηγή: <https://athens.indymedia.org/post/1618356/>

επιμέλεια: μεταφραστική ομάδα wormhole, 2026

